

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ректора
27.03.2026 № 51-ОД

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників (вихователі закладів
дошкільної освіти)
«Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дітей
раннього та дошкільного віку в умовах інклюзивної освіти»

СХВАЛЕНО
Протокол засідання вченої ради
27.03.2026 № 9

Лубни – 2026

Розробник: Гречишкіна Ірина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри розвитку дитини раннього і дошкільного віку

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійної компетентності вихователів у забезпеченні психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Розроблено на основі типової програми: розроблено на основі Базового компонента дошкільної освіти (2021), Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» та навчально-методичного посібника Гречишкіної І. А. «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дітей раннього і дошкільного віку» (2025).

Термін дії програми: з 1.09.2026 до 1.09.2027 року *(програма оновлена / продовжена)*.

Рецензенти:

©І.А.Гречишкіна, 2026
© ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка», 2026

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний заклад дошкільної освіти потребує висококваліфікованих вихователів, здатних забезпечити психолого-педагогічний супровід розвитку дітей раннього та дошкільного віку, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Програма спрямована на розвиток професійних компетентностей вихователів у сфері інклюзивної освіти, партнерства з батьками та організації освітнього процесу на сучасному рівні.

Цільова група: Вихователі закладів дошкільної освіти, методисти, керівники груп, які відповідають за розвиток дітей раннього та дошкільного віку, а також спеціалісти з інклюзивної освіти.

Обсяг (тривалість): 1 кредит 30 годин

Особливості реалізації програми: Використання сучасних методів інтерактивного навчання: кейси, тренінги, рольові ігри.

Інтеграція теоретичних знань і практичних навичок.

Можливість адаптації матеріалу до конкретних умов закладу дошкільної освіти.

Використання навчально-методичного посібника: Гречишкіна І. А. «Психолого-педагогічний супровід особистісного розвитку дітей раннього і дошкільного віку» (2025)

Форми підвищення кваліфікації: дистанційна форма, самостійна робота з методичними матеріалами

Мета підвищення кваліфікації: Формування та вдосконалення професійних компетентностей вихователів для ефективного психолого-педагогічного супроводу дітей раннього та дошкільного віку, включаючи дітей з ООП, у сучасних умовах закладу дошкільної освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

Ознайомити слухачів із сучасними моделями та компонентами психолого-педагогічного супроводу дітей.

Розвинути навички організації ігрової та навчальної діяльності з урахуванням особливостей розвитку дітей.

Формувати вміння розробляти індивідуальні програми розвитку (ІПР) для дітей з ООП.

Ознайомити з нормативно-правовим забезпеченням дошкільної та інклюзивної освіти в Україні.

Підвищити компетентність вихователів у партнерській взаємодії з батьками та колегами.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Психолого-педагогічна компетентність у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку.

Навички організації освітнього процесу в інклюзивних групах.

Уміння моделювати індивідуальні програми розвитку дітей.

Компетентність у партнерській взаємодії з батьками та колегами.

Знання нормативно-правових основ дошкільної та інклюзивної освіти.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Після завершення курсу слухачі зможуть:

Застосовувати сучасні моделі психолого-педагогічного супроводу у практичній роботі.

Розробляти і впроваджувати індивідуальні програми розвитку для дітей, включаючи дітей з ООП.

Організовувати партнерську взаємодію з батьками та колегами.

Використовувати сучасні практики супроводу та ігрові технології в роботі з дітьми.

Дотримуватись нормативно-правових вимог у дошкільній та інклюзивній освіті.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Застосовувати сучасні моделі психолого-педагогічного супроводу у практичній роботі.

Розробляти і впроваджувати індивідуальні програми розвитку для дітей, включаючи дітей з ООП.

Організовувати партнерську взаємодію з батьками та колегами.

Використовувати сучасні практики супроводу та ігрові технології в роботі з дітьми.

Дотримуватись нормативно-правових вимог у дошкільній та інклюзивній освіті.

Критерії оцінювання:

90-100 балів («відмінно»). Глибоке оволодіння вузловими питаннями по темах. Представлено детальний аналіз важливих аспектів розвитку дітей раннього та дошкільного віку, включаючи емоційний, соціальний та когнітивний розвиток. Висвітлено актуальні питання та підходи, що стосуються підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Наведено приклади з практики, які підтверджують застосування теоретичних знань у реальних умовах дошкільної освіти. Описано конкретні практичні поради для педагогів, батьків та психологів щодо організації психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей. Рекомендації та висновки можуть бути корисними в реальній педагогічній діяльності, зокрема для роботи з дітьми з особливими потребами.

82-89 / 75-81 балів («добре»). Загалом цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, необхідним для практичної діяльності. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній. Окреслені основні аспекти психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього та дошкільного віку, але в деяких випадках відсутня глибина розгляду. Практичні приклади є, але їх кількість або якість може бути покращена для більшого відображення реальних ситуацій. Рекомендації щодо використання методів, таких як арт-терапія чи ігрові технології, мають загальний характер і потребують подальшого уточнення для конкретних випадків. Робота має логічну структуру, але є незначні недоліки в організації матеріалу (наприклад, не зовсім чітке формулювання висновків або підсумків). Робота відображає основні підходи до психолого-педагогічного супроводу, проте інноваційних або творчих елементів у матеріалі недостатньо. Робота має практичну цінність для педагогічної діяльності, але є потенціал для глибшого розкриття теми і більш чітких рекомендацій.

67-74 / 66-60 балів («задовільно»). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Окремі аспекти досліджуються, але в цілому відсутнє глибоке розуміння або детальне роз'яснення всіх важливих складових. Наводить лише

окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку. Потребує постійного методичного супроводу під час виконання освітніх завдань. Відсутні переконливі аргументи або наукові джерела для підтвердження основних положень. Практичні рекомендації подані без достатнього аналізу та конкретики. Описані загальні підходи, але відсутнє детальне пояснення того, як їх можна застосувати в реальних умовах дошкільного навчання. Інноваційні підходи або нові методи відсутні або представлені на загальному рівні, без конкретних пропозицій щодо їх використання. Робота має обмежену практичну цінність через її загальний характер і відсутність конкретних прикладів або рекомендацій для педагогічної діяльності.

59-1 балів («незадовільно»). Робота не відповідає вимогам щодо змісту і структури, не володіє необхідним категорійно-понятійним апаратом, а також не пропонує глибокого аналізу та практичних рекомендацій. Висвітлення питання відбувається на механічному рівні, без спроби осмислення та інтеграції отриманої інформації. Розкриття матеріалу здійснене на репродуктивному рівні, без розуміння основних принципів та ідей, що лежать в основі психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Спостерігається механічне переписування матеріалу без глибокого аналізу або інтерпретації, без намагання зв'язати різні аспекти в єдину концепцію.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
82-89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75-81	Добре	C	загалом хороша робота
67-74	Задовільно	D	непогано
60-66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1-59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат державного зразка про підвищення кваліфікації (30 годин / 1 кредит ECTS).

Вартість:

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено: ознайомлення слухачів із сучасними теоретичними підходами та практичними методами психолого-педагогічного супроводу дітей

раннього та дошкільного віку, формування професійних компетентностей вихователів для роботи в інклюзивних групах, опанування навичок моделювання індивідуальної програми розвитку дитини та організації партнерської взаємодії з сім'єю. Програма включає лекційні заняття, практичні тренінги, аналіз кейсів та підсумкові заходи для оцінки засвоєння знань і навичок.

Особливістю (вид діяльності) є використання інтерактивних методів навчання: рольові ігри, дискусії, моделювання практичних ситуацій, розбір конкретних кейсів із роботи в групах ЗДО, а також робота над індивідуальними та груповими проектами, що дозволяє слухачам одразу застосовувати теоретичні знання на практиці.

Самостійна робота передбачає виконання завдань, спрямованих на закріплення теоретичних знань та розвиток практичних компетентностей у психолого-педагогічному супроводі дітей раннього та дошкільного віку.

До самостійної роботи входить:

1. Підготовка короткого повідомлення або презентації на тему: «Психолого-педагогічний супровід особистого розвитку дітей раннього і дошкільного віку».

2. Розробка моделі психолого-педагогічного супроводу групи дітей, визначення етапів супроводу та стратегій розвитку (адаптація, формування соціальних та пізнавальних навичок, емоційна підтримка).

3. Підготовка коротких методичних рекомендацій для педагогів та батьків щодо розвитку емоційної сфери дітей та організації інклюзивного навчання.

4. Створення проєкту інклюзивного ЗДО, у якому враховано потреби дітей з різними освітніми можливостями: адаптація приміщень, програми навчання та педагогічний процес.

Завдання виконуються індивідуально, сприяють розвитку аналітичних, організаційних та практичних умінь вихователя та підготовці до ефективної роботи в умовах сучасного ЗДО.

Підсумкові заходи: тест

Зміст програми складається з 2 модулів та 5 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 2 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 100 балів. Прохідний бал — 60. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують **сертифікат**.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 10 год — лекційні заняття, 10 год — практична робота, 8 год — самостійна робота, 2 год — контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

	Кількість годин
--	-----------------

Назва навчальних тем	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи психолого-педагогічного супроводу					
Тема 1.1. Педагогічна підтримка і психологічна допомога дітям: сучасні практики супроводу в ЗДО. Компоненти та моделі психолого-педагогічного супроводу. Закономірності і динаміка психічного розвитку та формування особистості дитини в онтогенезі	2	2	2		6
Тема 1.2 Психолого-педагогічний супровід особистого розвитку дитини. Різновиди психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. Особливості організації психолого-педагогічного супроводу дітей	2	2			4
Разом за модулем	4	4	2		10

МОДУЛЬ 2. Організація психолого-педагогічного супроводу в ЗДО

Тема 2.1. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини в ігровій діяльності. Педагогічні умови організації психолого-педагогічної партнерської взаємодії ЗДО та сім'ї	2	2	2		
Тема 2.2. Психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП	2	2			
Тема 2.3. Нормативно-правове забезпечення дошкільної освіти в Україні. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні	2	2	4		
Разом за модулем	6	6	6	2	18
Підсумкові заходи					
Усього	10	10	8	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи психолого-педагогічного супроводу

(назва модуля)

Тема 1.1. Педагогічна підтримка і психологічна допомога дітям: сучасні практики супроводу в ЗДО. Компоненти та моделі психолого-педагогічного супроводу. Закономірності і динаміка психічного розвитку та формування особистості дитини в онтогенезі

Короткий опис змісту теми:

Тема присвячена вивченню сучасних підходів до психолого-педагогічного супроводу дітей раннього та дошкільного віку. Слухачі ознайомляться з основними компонентами та моделями супроводу, методами педагогічної підтримки та психологічної допомоги. Розглядаються закономірності та особливості психічного розвитку дитини, динаміка формування її особистості в онтогенезі, а також взаємозв'язок теоретичних знань з практичною діяльністю вихователя в умовах сучасного закладу дошкільної освіти. Тема формує базу для ефективної організації навчально-виховного процесу та подальшого моделювання індивідуальної підтримки дітей.

Тема 1.2. Психолого-педагогічний супровід особистого розвитку дитини. Різновиди психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. Особливості організації психолого-педагогічного супроводу дітей

Короткий опис змісту теми:

Тема розкриває психолого-педагогічні підходи до супроводу особистісного розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Слухачі ознайомляться з різновидами супроводу, методами та формами підтримки розвитку дітей у групах ЗДО, особливостями організації психолого-педагогічного супроводу з урахуванням вікових, індивідуальних та соціальних особливостей дітей. Акцент робиться на практичному застосуванні методів супроводу для забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, формування соціальних, емоційних та когнітивних компетентностей.

МОДУЛЬ 2. Організація психолого-педагогічного супроводу в ЗДО

(назва модуля)

Тема 2.1. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини в ігровій діяльності. Педагогічні умови організації психолого-педагогічної партнерської взаємодії ЗДО та сім'ї

Короткий опис змісту теми:

Тема присвячена вивченню рольових, ігрових та інтерактивних методів розвитку дитини у дошкільному віці. Слухачі ознайомляться з особливостями організації ігрової діяльності як основної форми навчання та розвитку дітей, а також методами психолого-педагогічної підтримки в цьому процесі. Крім того, розглядаються умови ефективної партнерської взаємодії між закладом дошкільної освіти та сім'єю, формування довірчих стосунків, спільне планування розвитку дитини та організація консультацій для батьків. Тема поєднує теоретичні знання з практичними підходами, спрямованими на гармонійний розвиток дитини.

Тема 2.2. Психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП
Короткий опис змісту теми:

Тема присвячена формуванню компетентностей вихователів щодо супроводу дітей з особливими освітніми потребами (ООП) у закладі дошкільної освіти. Слухачі ознайомляться з психолого-педагогічними підходами, методами та стратегіями підтримки розвитку дітей із різними типами ООП, навчатися враховувати індивідуальні особливості та потреби кожної дитини. Особлива увага приділяється моделюванню індивідуальної програми розвитку (ІПР): плануванню цілей, підбору методів навчання та розвитку, моніторингу результатів та оцінюванню ефективності супроводу. Тема поєднує теоретичні знання з практичними навичками, необхідними для роботи в інклюзивних групах.

Тема 2.3. Нормативно-правове забезпечення дошкільної освіти в Україні. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні

Короткий опис змісту теми:

Тема присвячена ознайомленню вихователів із нормативно-правовою базою дошкільної та інклюзивної освіти в Україні. Слухачі розглядають основні закони, підзаконні акти, державні стандарти та накази Міністерства освіти і науки України, що регламентують діяльність закладів дошкільної освіти та організацію інклюзивного навчання. Особлива увага приділяється правам дітей, вимогам до організації інклюзивних груп, обов'язкам педагогів та закладів, а також практичним аспектам застосування нормативно-правових документів у роботі вихователя. Тема забезпечує юридично обґрунтовану основу для організації психолого-педагогічного супроводу дітей у ЗДО, включно з інклюзивними групами.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Педагогічна підтримка і психологічна допомога дітям: сучасні практики супроводу в ЗДО. Компоненти та моделі психолого-педагогічного супроводу. Закономірності і динаміка психічного розвитку та формування особистості дитини в онтогенезі мета практичних.

Метою практичних занять є закріплення теоретичних знань про сучасні підходи до психолого-педагогічного супроводу дітей раннього та дошкільного віку, формування навичок аналізу психічного розвитку та особистісних особливостей дітей, а також відпрацювання практичних умінь щодо застосування різних моделей та компонентів педагогічної підтримки в умовах закладу дошкільної освіти. Слухачі будуть виконувати вправи, розбирати кейси та моделювати конкретні ситуації педагогічного супроводу, що сприятиме розвитку професійних компетентностей вихователя та здатності ефективно підтримувати розвиток дітей у реальних умовах.

2. Психолого-педагогічний супровід особистого розвитку дитини. Різновиди психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. Особливості організації психолого-педагогічного супроводу дітей.

Метою практичних занять є формування та розвиток практичних умінь вихователів щодо психолого-педагогічного супроводу особистого розвитку дітей

раннього та дошкільного віку, ознайомлення з різновидами супроводу та їх ефективним застосуванням у групах ЗДО. Слухачі відпрацьовують навички організації індивідуальної та групової підтримки розвитку дітей, аналізують конкретні педагогічні ситуації та кейси, що дозволяє їм планувати та реалізовувати супровід відповідно до вікових, індивідуальних і соціальних особливостей дітей, підвищуючи власну професійну компетентність.

3. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини в ігровій діяльності. Педагогічні умови організації психолого-педагогічної партнерської взаємодії ЗДО та сім'ї.

Метою практичних занять є розвиток умінь вихователів застосовувати психолого-педагогічні підходи в організації ігрової діяльності дітей дошкільного віку та ефективної партнерської взаємодії між ЗДО та сім'єю. Слухачі відпрацьовують навички планування ігрових та навчально-розвивальних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, моделюють ситуації співпраці з батьками та обговорюють практичні стратегії підтримки розвитку дитини. Заняття спрямовані на формування практичних компетентностей вихователя для забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини у співпраці з родиною та колегами.

4. Психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП.

Метою практичних занять є формування вмінь вихователів організовувати психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами та розробляти індивідуальні програми розвитку (ІПР) для кожної дитини. Слухачі відпрацьовують навички оцінки індивідуальних потреб дітей, планування розвитку з урахуванням їхніх здібностей та особливостей, а також моделюють практичні ситуації супроводу у групах ЗДО. Заняття спрямовані на закріплення компетентностей вихователя щодо ефективного застосування інклюзивних методів та забезпечення гармонійного розвитку дітей у різних формах діяльності.

5. Нормативно-правове забезпечення дошкільної освіти в Україні. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні

Метою практичних занять є ознайомлення вихователів із нормативно-правовою базою дошкільної та інклюзивної освіти в Україні та формування навичок її практичного застосування в роботі ЗДО. Слухачі відпрацьовують уміння аналізувати закони, підзаконні акти та державні стандарти, визначати права та обов'язки педагогів, планувати освітній процес відповідно до нормативних вимог, а також моделювати практичні ситуації з організації інклюзивних груп. Заняття спрямовані на підвищення юридичної грамотності вихователів і забезпечення правового супроводу психолого-педагогічної діяльності в закладі дошкільної освіти.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Тема 1. Педагогічна підтримка і психологічна допомога дітям: сучасні практики супроводу в ЗДО. Компоненти і моделі психолого-педагогічного супроводу. Закономірності і динаміка психічного розвитку та формування особистості дитини в онтогенезі

Підготувати повідомлення/виступ на методичному семінарі для вихователів закладу дошкільної освіти щодо поняття про «Психолого-педагогічний супровід особистого розвитку дітей раннього і дошкільного віку»

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід особистого розвитку дитини. Різновиди психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. Особливості організації психолого-педагогічного супроводу дітей

Розробіть модель психолого-педагогічного супроводу для групи дітей дошкільного віку, яка охоплює всі основні аспекти їхнього розвитку. Визначте етапи супроводу та стратегії для кожного етапу (наприклад, адаптація до нового середовища, розвиток емоційної стійкості, формування соціальних навичок, стимулювання пізнавальної активності).

Тема 3. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини в ігровій діяльності. Педагогічні умови організації психолого-педагогічної партнерської взаємодії ЗДО та сім'ї.

Створіть методичні рекомендації для батьків дітей дошкільного віку, які стосуються розвитку емоційної сфери малюка (як допомогти дитині краще виражати свої емоції, справлятися з агресією чи тривогою).

Розробіть рекомендації для педагогів та батьків щодо того, як забезпечити інклюзивне навчання в групі, включаючи роботу з дітьми з різними видами особливих освітніх потреб.

Тема 4. Психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП

Тема 5. Нормативно-правове забезпечення дошкільної освіти в Україні. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні.

Створення проєкту інклюзивного ЗДО, у якому враховано потреби дітей з різними освітніми можливостями: адаптація приміщень, програми навчання та педагогічний процес.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти): нова редакція. Наказ МОН України № 33 від 12.01.2021. 37 с. – Режим доступу: <https://salolii.com/3cc46D7>
2. Закон України «Про дошкільну освіту» / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2628-14>
3. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів» від 01.06.2013 р. № 665. Освіта.ua. URL: <https://osvita.ua/legislation/other/37302/>
4. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») / Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
5. Обладнання закладів освіти. Збірник нормативно-правових актів щодо матеріально-технічного забезпечення галузі освіти / Укл.: Низковська О. В., Чуприна О. Б. Видання друге. К., 2019. 237 с.

Основна література

1. Анісімова О.Е. Педагогічна взаємодія вихователя і дітей в ігровій діяльності. Вісник Науково-дослідної лабораторії «Дошкільна освіта: історія, перспективи розвитку в XXI столітті» за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого-педагогічний супровід розвитку особистості дитини в умовах закладу дошкільної освіти і сім'ї» (25 листопада 2020 р.). Умань : Візаві, 2020. Вип. VII. С. 17-21.
2. Антонова О.Є. Психолого – педагогічний супровід обдарованої особистості учня // «Школа становлення відповідального громадянина». Авторська модель Людмили Корінної: Навчально-методичний посібник / Автор-упорядник Л.В. Коріння. Київ Житомир Чернівці: “Букрек”, 2020. С. 55-68.
3. Бадер С., Варяниця Л., Гречишкіна І Аналіз нормативно-правової бази України щодо специфіки виховання дітей раннього віку Інноваційна педагогіка: наук. журнал. Одеса, 2025. Вип. 81. Т. 2. С. 149-152 URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2025/81/part_2/31.pdf
4. Бадер С. Педагогічні технології формування академічної доброчесності у майбутніх вихователів ЗДО у процесі професійної підготовки. Інноваційна педагогіка. 2025. №79. Т.1. С. 124-127. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part_1/24.pdf
5. Зобенько Н.А. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Основи інклюзивного навчання». Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2023. 76 с.
6. Інноваційні технології в діяльності інклюзивно-ресурсного центру: метод. посіб. / авт. кол. за. ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 228 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/718625/1/IRC_razvorot.pdf
7. Компанець Н.М., Луценко І.В. Навчально-методичний посібник «Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ». / Н.М. Компанець, І.В. Луценко. К.: 2017. С.- 66.
8. Литвиненко І. Сучасна дитина у світі почуттів : особливості розвитку емоційного інтелекту дошкільнят. Дошкільне виховання, 2019. № 3. С. 3-6
9. Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану (для засновників закладів, науково-педагогічних працівників ППЮ, директорів та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти). Київ: 2022. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini>
10. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: Діти та підлітки: МКФ-ДП [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://moz.gov.ua/uploads/2/11374-9898_dn_20181221_2449.pdf
11. Павлова О.Г. Психолого-педагогічний супровід як умова професійної мотивації майбутніх учителів початкових класів. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск LXXX. Том 1. Херсон, 2017. С. 180–184. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/6741/15.pdf?sequence=1#page=180>
12. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології : навчально-методичний посібник / І.Луценко,

А.Богущ, Л.Калмикова, В.Кузьменко, С.Поворознюк, О.Рейпольська ; за наук.ред. І.Луценко. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 213 с.

13. Піроженко Т., Корнєєва О. Гра дитини. Впроваджуємо оновлений Базовий компонент дошкільної освіти. Дошкільне виховання, 2021. № 5. С. 3-13.

14. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитини раннього і дошкільного віку : сучасні підходи та освітні технології : монографія / Л. В. Іщенко, С. С. Попиченко, Н. П. Кравчук [та ін.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2021. 281 с

15. Психолого-педагогічний супровід розвитку особистості дитини в умовах закладу дошкільної освіти і сім'ї: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції для науковців, практичних працівників та студентів (18 жовтня 2018 р.) / [гол. ред. Л. В. Іщенко] - Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 90 с.

16. Психолого-педагогічний супровід формування особистості дошкільника: кол. монографія / Т.Кочубей, В.Кузь, Л. Іщенко [та ін.]; за заг. ред. В. Кузя. Умань: ВПЦ

18. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : кол. монографія / наук. ред. А. Обухівська, Т.Ілляшенко. Київ : Ніка-Центр, 2020. 113 с.

19. Титова Н. М. Теоретичні і методичні засади психологопедагогічної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання : автореф. дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2019. 45 с. URL: https://old.npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/D26.053.01/aref_Tytova.pdf

20. Федорова М.А. Особливості розвитку ігрової компетентності дитини у контексті наступності між дошкільною освітою і початковою школою. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи : монографія. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. С. 300-314

21. Федорова М.А. Підходи до розвитку ігрової діяльності у дошкільному віці. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 22-23 квітня 2021 р.). Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля, 2021. Вип. 10. С. 418-421

Додаткова література

1. Бадер С., Єпіхіна М., Гречишкіна І. Взаємодія закладів дошкільної освіти з родинами дітей раннього віку на засадах Монтессорі-педагогіки. Вісник Ужгородського ун-ту. 2025. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота : наук. журн. / Засн. Ужгородський національний університет. – 2025. С.16-20 URL: <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/>

2. Варяниця Л. О. Сучасна українська література для дітей дошкільного віку як засіб осмислення екзистенційних станів: роль педагогічної майстерності вихователя. Науковий часопис. 2025. № 104. С 28-34 DOI <https://doi.org/https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.104.06>

3. Варяниця Л.О. Роль вихователя в розвитку емоційного інтелекту дошкільників засобами дитячої літератури. Інноваційна педагогіка. 2025. Вип. 82. Том 2. С. 176-181 DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/82.2.31>

4. Гречишкіна І., Макаренко І. Створення інклюзивного художньо-освітнього середовища у ЗДО: дидактичний підхід. *Acta Paedagogica Volyniensis*. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2025. № 4. С. 3–8. – Режим доступу: <https://salo.li/33D5b4f>

5. Гречишкіна І. Варяниця Л. Педагогічний супровід дітей 6-7 років у процесі ознайомлення з ІКТ МАУП. 2025. №85. Наукові праці МАУП. Педагогічні науки. 2025. Вип. 3 (66). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. С. 22-26. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/pedagogy/issue/view/439/469>

6. Починкова М.М., Бадер С.О. Проблема готовності педагогів до формування критичного мислення особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. № 75. Т.2. С. 312–319. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/75_2024/part_2/51.pdf

Додаткові джерела

Національна бібліотека України для дітей (НБУ для дітей)

- Вебсайт: <http://www.chl.kiev.ua>

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ)

- Вебсайт: <https://www.nbuv.gov.ua>

Віртуальна бібліотека «Читанка»

- Вебсайт: <http://www.chytanka.com.ua>

Бібліотека «Глобус»

- Вебсайт: <https://globus.ua>

Бібліотека Академії наук України

- Вебсайт: <http://www.nas.gov.ua>

Бібліотека для дітей та юнацтва імені Шевченка, Київ

- Вебсайт: <http://www.library-kyiv.org>

Бібліотека «Дитячий світ» (Київ)

- Вебсайт: <http://www.detskiymir.com.ua>

Національний музей історії України

- Вебсайт: <https://nmiu.com.ua/>

Національний музей науки та техніки «Природа»

- Вебсайт: <https://www.naturemuseum.org.ua/>

Музей дитинства

- Вебсайт: <http://www.museum-children.kiev.ua>

Музей сучасного мистецтва України

- Вебсайт: <https://www.msu.org.ua/>

Музей театрального, музичного та кіномистецтва України

- Вебсайт: <http://www.mtmk.org.ua/>